

OBSAH

OBSAH	1
SLOVO PŘEDSEDY	2
ČESKO, ČECHY A MORAVA	2
PLÁNOVANÉ AKCE V NÁSLEDUJÍCÍM OBDOBÍ	4
HISTORIE	7
MORAVSKÉ MĚSTO PÚCHOV.....	7
PODNIKATELSKÉ FENOMÉNY MORAVY 19. STOLETÍ.....	9
ZAJÍMAVOSTI	11
MORAVSKÝ LETECKÝ KLASTR.....	11
TROCHA POEZIE	12
KRÁL JEČMÍNEK.....	12

SLOVO PŘEDSEDY

Česko, Čechy a Morava

V poslední době se stále častěji v médiích užívá pro pojmenování České republiky název Česko. Vznikají dokonce iniciativy na podporu oficiálního přijetí Česka jako jednoslovného označení pro celý stát. Za možný ho označil i Ústav pro jazyk český. Na Moravě však mnozí cítí, že s tímto názvem není vše v pořádku. Vždyť ještě v 19. století bylo Česko běžné označení pro Čechy. Jiní namítají, že pojmenování Česko pro celý stát je stále lepší než mnohými užívaný název Čechy, který Moravu zcela ignoruje. Pro vytvoření správného názoru je vhodné nejprve nahlédnout do mluvnických pravidel češtiny.

*V češtině (i v řadě jiných jazyků) se jména národní, kmenová a obyvatelstva chápou jako **jména vlastní**, protože pojmenovávají příslušníky jistého společenství lidí (národů, národností, kmenů, obyvatel oblastí), kteří žijí na území pojmenovaných vlastními zeměpisnými jmény (toponymy). Tato vlastní jména (propria) mají základní funkci, kterou je bezprostředně **nazvat**, identifikovat **objekt jako jedinečný**, tj. jediný svého druhu. Vlastní jména patří mezi **podstatná jména** (substantiva). Od podstatných jmen **odvozená jiná podstatná jména** jsou pojmenováním osob, řidčeji zvířat nebo věcí, podle místa odkud pocházejí nebo kde bydlí. Od základového podstatného jména odvozená **přídavná jména** (adjektiva) označují jevy chápané jako jejich stálé příznaky – vlastnosti. Odvozováním (derivací) od stejného základu jsou tvořena i **příslovce**.*

Z uvedeného vyplývá, že vlastní jméno Čechy i jeho archaická varianta Česko jsou odvozená podstatná jména od vlastního jména Čech a mají tedy i stejný slovní základ – česk. Všechna další podstatná jména, přídavná jména i příslovce odvozená od tohoto základu budou proto stejná. Pokud by se vlastní jména Čechy a jeho varianta Česko použila pro označení dvou rozdílných území, nebyla by schopna plnit svoji základní funkci, kterou je bezprostředně nazvat, identifikovat objekt jako jedinečný, tj. jediný svého druhu. Proto i Slovník spisovné češtiny (nakl. Academia) uvádí podstatná jména Čech, Čechy, Česko společně se stejným slovním základem česk. Odvozením od tohoto základu následně vznikají přídavná jména – česk/ý (kůň) a příslovce – česk/y (mluvit) nebo česk/ost (mít český ráz).

Tento jazykový exkurz nám nejen ukazuje na nevhodnost použití názvu Česko pro celý stát, ale především odhaluje jádro problému. Tím je vlastní vnímání státu a od něho odvozený název. Prosazovatelé pojmenování Česko vnímají celý stát jako stát Čechů, Čechy vytvořený a Čechy obývaný. Morava je pro ně jen územím, o které byly Čechy rozšířeny. Přejmenování moravských měst, řek a hor na česká nepovažují za problém. Svůj názor opírají i o oficiální název státu – Česká republika. Tedy republika Čechů, kde je vše české. Nabízí se tedy otázky – není základ problému již v označení státu Česká republika, a jak tento název vůbec vznikl?

Pro mnohé bude překvapivou skutečností fakt, že stát s takovýmto označením ani územím v historii nikdy neexistoval. To, co se nazývá historickým českým státem, bylo ve skutečnosti české knížectví a později království, tedy území Čech, jehož panovník většinou ovládal i jiné země a území. Počet i rozloha těchto zemí a území se v průběhu dějin často měnily. Nikdy však s českým královstvím nesplynuly v jeden celek pod společným jménem a vládou. Vazba těchto zemí k českému králi a království byla vždy

založena na feudálních lenních závazcích, podobných jako měl český král a české království vůči říši a císaři. To platí i pro pozdně středověké soustátí zemí Koruny české (přesněji Koruny Čech), vytvořené císařem Svaté říše římské Karlem IV. Jednotlivé země Koruny české byly i nadále zcela nezávislé a jejich vladaře a sněmy opět spojoval pouze společný lenní závazek k hlavě koruny – českému králi.

Prvním skutečným suverénním státem, jehož jádrem bylo území dnešní České republiky, byla Československá republika vzniklá v roce 1918. Její vznik byl završením dlouhodobých snah a naplněním cílů novodobé české politická reprezentace a jejího nacionálního programu. Nelze se divit, že ta v novém státě viděla spíše rozšířené Čechy s připojeným Slovenskem, než mnohonárodnostní stát složený z několika historických zemí a území. Název nového státu, přestože neodrážel územní historickou realitu ani národnostní situaci a byl kritizován i některými významnými českými osobnostmi v čele s Karlem Čapkem, byl politickou reprezentací prosazen ve známé podobě. Název Československo byl přijat poměrně rychle a bezproblémově. Umožnila to všeobecná euforická nálada, především mezi Čechy, a vyřazení ostatních národností, hlavně Němců a Maďarů, z případné diskuze.

Název Česká republika má kořeny v roce 1969, kdy dle ústavního zákona o československé federaci vznikla k 1. lednu Česká socialistická republika. Ta byla ustavena jako součást Československé federace v důsledku požadavku Slováků na vznik dvoučlenné federace a Slovenské republiky. O jejím vzniku i názvu rozhodl tehdejší Ústřední výbor Komunistické strany Československa s posvěcením soudruhů z Moskvy. Vše ostatní bylo jen formálním schválením již rozhodnutého. Po svržení komunistického režimu bylo z názvu vypuštěno pouze slovo socialistická a po zániku federace koncem roku 1992, se stala Česká republika suverénním státem. Název republiky neprošel řádnou veřejnou diskusí a lze jej vnímat jako určitý relikv totalitní minulosti.

Hodně odpovědí k našim otázkám najdeme v Ústavě České republiky. Již v preambuli je uvedeno: „*My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.*“ Dle dalších částí Ústavy jsou si všichni občané rovni, mají stejná práva a to bez ohledu na národnost. Ta je dokonce považována za soukromou věc každého a přihlášení se k ní je dokonce Ústavou chráněno. Jednoznačně je zde konstatováno, že náš stát je státem občanským, ne národním. Patří tedy stejně všem občanům bez rozdílu národnosti a občané české národnosti v něm nemají žádná nadstandardní práva. Platí to tím více, že se k české národnosti přihlásilo v roce 2012 pouze 64% obyvatel České republiky. Tuto skutečnost nemůže změnit ani chování a jednání centrálních českých politiků i médií, často vytvářející dojem, že je tomu jinak.

Pokusy o zavedení pojmenování celého státu jménem Česko, což je pouze jiná varianta vlastního jména Čech, nelze chápat jako završení dlouholetého přirozeného vývoje. Jde o pokus konzervovat, či ještě více prosadit dominanci jedné části území či skupiny obyvatel na úkor druhé a posílit dojem, že Česká republika je stát obývaný pouze Čechy, s jejich historií a tradicemi. Namísto silového prosazování názvu Česko by bylo rozumnější a vhodnější konečně otevřít demokratickou diskusi nad vhodným názvem státu, který by respektoval historickou skutečnost i názory všech jeho obyvatel. Hledání správného názvu naší republiky lze současně vést s řešením její budoucí vnitřní podoby a uspořádání, po čemž volá nemalá část obyvatel a to nejen na Moravě. Jestliže zastánci Česka argumentují nutností najít krátký název státu velmi rychle, je možno vybrat rychlé řešení, které bude respektovat realitu občanského státu a vycházet ze

skutečného stavu. I Ústava ve své preambuli popisuje skutečnost: „*My ... občané ... v Čechách, na Moravě a ve Slezsku.*“. Nabízí se proto místo neobjektivního pojmenování Česko, použít Čemosko či Čemsko, které zahrne všechny historické země státu... Ano, není to myšleno zcela vážně. Ale o co jsou tyto nelibozvučné složeniny horší jak Česko? Hledání správného názvu může být dlouhé a mělo by být spojeno se změnou vnitřní organizace státu. Nic a nikdo nás ve skutečnosti netlačí. Jedno však je jisté, pokud nechceme zapřít sami sebe a Moravu jako svoji vlast, oficiální pojmenování našeho státu Česko je pro nás neakceptovatelné.

*Jaroslav Krábek
předseda MNO*

PLÁNOVANÉ AKCE V NÁSLEDUJÍCÍM OBDOBÍ

LOŠTICE – 20. ročník slavností hudby a tvarůžků – víkend 27. – 28. června

Město Loštice také letos organizuje ve dnech 27. až 28. června 2015 festival věnovaný tradičnímu místnímu produktu tvarůžkům a hudbě nejrůznějších žánrů. Oproti zvyklostem z předchozích let se hlavní program slavnosti nebude odehrávat na náměstí, ale na místním hřišti TJ Slavoj. Samotný úvod sobotního programu bude od 9.00 hodin patřit slavnostní bohoslužbě. Dopolední a odpolední program pak bude patřit především milovníkům dechové hudby, večerní menu pak ocení příznivci rockové muziky. Členové a příznivci Moravské národní obce se však sejdou především při nedělním vyvrcholení programu slavnosti.

Vážení přátelé, Moravanky a Moravané, sejdeme se v neděli **28. června 2015** ve **13.30** hodin na hřišti TJ Slavoj Loštice. Čeká nás bohatý program, do kterého se také dle našich možností aktivně zapojíme. Uvidíme ceremonii Tvarůžkového království, křest nových figurek do proslulého Loštického Betlému, vyslechneme koncert známé moravské zpěvačky Leony Machálkové s kapelou a pokud se nám podaří sestavit tým, tak se jako v předchozích letech zapojíme do tvarůžkových soutěží a klání. V této souvislosti prosím všechny patrioty, aby si nezapomněli vzít naše klubová nebo případně jiná trička s moravskou tematikou. Vhodné jsou také další propagační předměty jako jsou vlajky, odznaky atd. Nezapomeňte si také vzít dobrou náladu. Na Vaši účast se těší členové regionální oblasti MNO Haná.

Akci organizačně zajišťuje místní sdružení MNO – Uničovsko

Moravský den v Břeclavi – víkend 27. - 28. června

Novinkou oproti předcházejícím letům je celá řada doprovodných akcí, které budou probíhat v rámci oslav Moravského dne. Půjde zejména o promítání filmu v kině Koruna Cyril a Metoděj a následná beseda s tvůrci tohoto krásného filmu. Dále na zimmím

stadiónu proběhne amatérský floorbalový turnaj o Moravský pohár, speciální výstava kaktusů na Pohansku a mnoho dalších zajímavých akcí.

Nezbývá než si přát krásné počasí a mnoho návštěvníků. Kompletní přehled všech kulturních a sportovních akcí najdete na stránkách města www.breclav.eu.

Tuto akci pořádá město Břeclav.

Největší moravský svátek roku – neděle 5. července

V tento den se koná na celé Moravě velká řada akcí, těžko bychom vyjmenovávali všechny. Zdůrazněme alespoň iniciativu VYVĚSÍME!, do které se může zapojit každý ze svého domova. Stačí vyzdobit svůj dům, byt, auto či zahradu moravskou vlajkou nebo moravskými barvami.

Podílí se každý, kdo může

DOLNÍ KOUNICE – Den moravské historie – neděle 5. července

V neděli **5. července 2015** se na hradě (zámku) v Dolních Kounicích uskuteční [Den moravské historie](#). Prohlídky v 10.00 | 11.30 | 13.00 | 14.30 | 16.00 hodin. V tento den bude hrad vyzdoben vyvěšenými moravskými vlajkami v souvislosti s iniciativou „Za vyvěšování moravské vlajky“, kterou každoročně zastřešuje spolek Moravská národní obec. Hrad bude otevřen zdarma všem návštěvníkům, kteří přijdou s viditelně umístěnou moravskou bikolórou, nebo vlajkou, nebo si zakoupí za symbolický poplatek moravský odznak nebo pamětní minci. Tento den bude slavnostně vyhlášena sbírka starých železných úlomků z moravských hradů a zámků, z nichž bude vykován historicky věrný meč moravských stavů.

Tuto akci pořádá město Dolní Kounice.

Putování Moravou – výstup na Praděd – sobota 11. července

V rámci putování Moravou tentokrát zavítáme na nejvyšší horu Moravy – Praděd.

Tuto akci pořádá místní sdružení MNO – Sever

Slavnosti bratrství Moravanů a Slováků – Velká Javořina – neděle 26. července

Oficiální název této akce sice zní od roku 1948 jinak, naši členové se jí však tradičně účastní.

Účast našich členů organizuje místní sdružení MNO – Slovácko-Valašsko

5. ročník Setkání moravských patriotů na památném vrcholu Bradlo – sobota 22. srpna

Hlavním cílem této naší akce je nejen pozvání do krásné přírody, ale především snaha oslovit širokou veřejnost a připomenout významné osobnosti naší země Moravy.

Tuto akci pořádá místní sdružení MNO – Uničovsko.

Pochod k prameni Moravy – sobota 5. září

Tradičního setkání Moravanů se letos koná už po 26. Pochod pořádá SPOLEČNOST PRO MORAVU A SLEZSKO ŠUMPERK.

Účast našich členů organizuje místní sdružení MNO – Sever

Den za Moravu – sobota 3. října

Letošní jubilejní desátý ročník Dne za Moravu – největšího promoravského festivalu roku se koná první říjnovou sobotu. Kromě jeho tradičních součástí, jako jsou Výroční pochod Moravanů či Pietní akt u Joštova hrobu se můžete těšit na další novinky.

Tuto akci organizuje Výkonné vedení MNO

HISTORIE

Moravské město Púchov

Město Púchov se nachází na Slovensku, 20 km od moravské hranice. Od Valašských Klobouků je vzdáleno přibližně 30 km, od Vizovic 50 km a vzdálenost od Zlína činí 65 km. Trenčín je vzdálen necelých 40 km a Považská Bystrica 15 km. Německy se město jmenuje *Puchau*, maďarsky *Puhó* a slovensky *Púchov*, přičemž podle pravidel slovenštiny se „v“ na konci uzavřených slabik (v kodě) vyslovuje jako neslabičné „u“ („v“ - *púchoy*). Podle sčítání lidu v roce 2011 měl Púchov 18 168 obyvatel. Převažovala slovenská národnost, ke které se přihlásilo 16 263 obyvatel; 1649 obyvatel se nepřihlásilo k žádné národnosti. K národnosti moravské se přihlásilo 14 obyvatel (o 9 víc než v roce 2001). Českou národnost, která je druhou nejpočetnější, si zapsalo 135 obyvatel (v roce 2001 jich bylo 148).

Pokud město Púchov vešlo do povědomí obyvatel Moravy, bylo to nejčastěji skrze výrobu pneumatik značky **Matador** a oděvů značky **Makyta**. V dobách minulých neměly pneumatiky Matador příliš valnou pověst a pamětníci si vzpomenou, že se jim říkalo „lisovaná tma“. Naproti tomu oděvy Makyta byly žádány pro svoji vkusnost a kvalitu. Od těch dob se hodně změnilo. Dnes se ve stejné továrně vyrábějí nejen pneumatiky značky Matador ale i Continental; přičemž kvalita je podstatně vyšší než v minulosti. Stále existuje i oděvní firma Makyta, ovšem krize evropského oděvního průmyslu a asijská konkurence poznamenala také tento podnik. Dnes se zde oděvy vyrábí spíše pro zahraniční značky.

Dějiny Moravské ulice od 17. století

Avšak pro Moravany je Púchov zajímavý i z jiného důvodu. V 17. století se zde usadili **moravští exulanti**, kteří založili **samostatné město s vlastní správou**. Po dvě století (1646-1848) tak existovala dvě samostatná města – „vlastní“ Púchov a Moravská ulice.

V roce 1628 byl pro Moravu vydán císařský patent, zakazující vyznávat jakoukoliv jinou formu křesťanské víry než římskokatolickou. Jednota bratrská se tehdy obrátila s žádostí o pomoc na Jiřího I. Rákócziho, majitele rozsáhlých panství v Uhrách, který dovolil nejen členům Jednoty bratrské, ale i evangelíkům usadit se v Púchově. Do Púchova přicházeli duchovní, ale především soukeníci a jiní řemeslníci. Moravští exulanti se opírali o tyto výsadní listiny:

1. Jiřího I. Rákócziho z roku 1639, týkající se exulantů soukeníků.
2. Jiřího I. Rákócziho z roku 1642, *Privilegium Puchov*, týkající se exulantů soukeníků.
3. Jiřího I. Rákócziho z roku 1646, *Privilegium Exulum Helvethiensium Puchovii degentium*, týkající se členů Jednoty bratrské.
4. Zuzany Lórantfyové, vdovy po Jiřím Rákóczim z roku 1650.
5. Františka I. Rákócziho z roku 1669.

Ustanovení jednotlivých privilegií byla s malými změnami převzata do pozdějších právních norem určujících vztah mezi panstvím a Moravskou ulicí za Marie Terezie. Po příchodu do Púchova bydleli někteří exulanti v podnájmu, jiní si postavili domy na pozemcích odkoupených od místních obyvatel a některým exulantům-soukeníkům

postavil domy na vlastní náklady Jiří I. Rákóczi, avšak ti je postupně spláceli. Soužití s místním obyvatelstvem bylo přátelské, přestože Moravané měli podstatně výhodnější postavení a svobody, žili tedy v lepších hospodářských poměrech. Jiří I. Rákóczi určil pro stavbu domů moravských exulantů zeměpanský pozemek sousedící s Púchovem ve výměře přibližně 4 ha. Již roku 1633 byla značná část domů vystavěna a usuzuje se, že roku 1669 byla téměř celá ulice zastavěna.

V roce 1646 byla Moravská ulice vyňata z Púchova jako samostatná obec. Ulice měla **stejně právní postavení jako město**. Podobě jako jiná města přijímala do svého svazku občany i Moravská ulice. Samozřejmostí byla vlastní pečeť a další městské náležitosti. Některé záležitosti zajišťovaly obě obce společně, ale v každém takovém případě byla potřebná dohoda. Např. z roku 1784 je známo společné usnesení Púchova a Moravské ulice o zajištění noční hlídky.

Většinu obyvatel tvořili Moravané, avšak byli přijati i lidé ze Slezska, Rakouska, Čech. V roce 1775 se dokonce občanem ulice stal Žid Lefko Herczka, který podepsal závazek hebrejsky. Obyvatelstvo se skládalo ze čtyř sociálních skupin:

1. Duchovních
2. Několika šlechticů.
3. Soukeníků.
4. Ostatních řemeslníků.

Později se duchovní a šlechtici odstěhovali, nebo zemřeli, takže od 80. let 17. století tvořili obyvatelstvo Moravské ulice pouze soukeníci a ostatní řemeslníci. Odhaduje se, že roku 1669 obývalo Moravskou ulici přibližně 470 obyvatel, přičemž celý Púchov měl 800-850 obyvatel. Moravská ulice tak tvořila skutečně podstatnou část města.

První obyvatelé Moravské ulice považovali svůj pobyt v Púchově za dočasný s nadějí návratu na rodnou Moravu. Avšak situace se vyvinula jinak. V Uhrách většinou zůstali do konce svého pozemského života. Moravské město existovalo jako samostatná obec dvě století. Postupně se měnil jeho charakter. Vlivem rekatolizace v druhé polovině 17. století za Františka I. Rákócziho a začátkem 18. století za Ladislava Matišovského velká část obyvatel konvertovala k Římskokatolické církvi. Tím se setřel náboženský rozdíl mezi Púchovem a Moravskou ulicí. Navíc probíhalo i stěhování mezi oběma městy. Národnostní rozdíl mezi uherskými Slováky z Púchova a Moravany (Slezany, Rakušany, Čechy) z Moravské ulice vymizel. Po zrušení poddanství v roce 1848 a zrovnoprávnění obyvatelstva ztratilo specifické postavení Moravské ulice právní i praktický význam. Je spíše pozoruhodné, že správní samostatnost Moravské ulice vydržela tak dlouho. Jako samostatná obec Moravská ulice zanikla, avšak svůj historický název nese dodnes.

Pavel Rakšányi
MNO Slovácko-Valašsko

Podnikatelské fenomény Moravy 19. století

Šlechtický rod Salmů a jejich železárny v údolí Svitavy

Díl 1. původ a cesta na Moravu

Ve svém dalším zastavení u podnikatelských fenoménů Moravy v předminulém století se pozastavím nad podnikáním v údolí řeky Svitavy. Konkrétně nad vysokými pecemi, které produkovaly ocel a litinu v režii šlechtického rodu Salmů. Za zmínku určitě stojí, protože v době okolo roku 1850 byl podnik považován za jeden z největších v celé rakouské monarchii. K tomu však vedla velice zajímavá cesta spojená s dějinami mnoha osob i zemí, které se Vám pokusím osvětlit.

Počátek 19. století přinesl s Napoleonskými válkami spoustu změn do společenského života. Prostupující industrializace, příchod liberálních idejí a mnoho dalších aspektů dávalo tušit, že společenský řád je v aktuálním rozpoložení neudržitelný. Tradiční systém stavovských privilegií začal být zpochybňován a s tím vzrostla i otázka, zda si aristokracie uchová svůj vliv i majetek. Čím dál více šlechtických rodů se začalo obávat o ztráty svého výsadního postavení a v důsledku toho začaly své majetky zhodnocovat jako podnikatelská aktiva. Ocitáme se tedy na opačném konci než třeba u bratří Kleinů. Mezitím co Kleinové dospěli k nobilitaci mezi šlechtu díky podnikatelské činnosti (která byla přínosem pro monarchii), Salmové jako starobylý šlechtický rod využíval svého majetku k počátečnímu kapitálu¹.

Všechny tyto skutečnosti měly vliv na prosazování Salmů na Moravě a to nejen díky jejich schopnosti, ale také proto, že mohli těžit z méně šťastnějších předchůdců, kteří v podnikání nebyli tak úspěšní. Kdo byli Salmové a kde byl jejich původ? Znalec historie jistě podotkne, že používám nepřesného tvaru. Správně bych měl tento šlechtický rod (respektive jeho moravskou větev) nazývat jako Salm – Reifferscheidt – Raitz. Ale snad mi bude odpuštěno, když složitý název ponechám jen ve vysvětlení a v příběhu budu používat jen označení Salm.

Šlechtický rod Salmů má kořeny hluboko ve středověku a nazývaný je dle hradu Salm na území dnešní Belgie. Ten se v pramenech objevuje již v 10. století v souvislosti s dominiemi, které měli majitelé panství v místech dnešních států Beneluxu. Ve 12. století se pak rod rozdělil na horní a dolní linii (Ober Salm a Nieder Salm), přičemž nás zajímá linie dolní tedy Nieder Salm. Příslušníci této větve se roku 1416 stali dědici panství Reifferscheidt a začali se psát jako Salm – Reifferscheidt. To jsme však časově i zeměpisně Moravě stále hodně vzdáleni. Do rakouské monarchie a postupně také na Moravu se Salmové dostávají až koncem 16. století. Jako starobylá šlechta spjatá

¹ sluší se poznamenat, že Salmové byli vždy velmi progresivní rod a jejich investice často směřovaly do nových technologií i vzdělání a to již v době, kdy tradiční šlechta podobné praktiky nazývala jako nedůstojné; v tomto ohledu zní šlechtické motto Salmů „Contra torrentem“ (Proti proudu) velmi výstižně

s nejvýznamnějšími rody Evropy se její členové pochopitelně dostávali do státních i zemských funkcí. Proto ani nikterak nepřekvapí skutečnost, že Antonín Karel Josef Salm (1720 – 1769), jenž je považován za „praotce“ moravské linie rodu, měl velmi blízko k císařskému dvoru. Na Moravu se tento šlechtic dostal rok 1743 sňatkem s Rafaelou z Roggendorfu². Roggendorfům tehdy patřilo panství Rájec, které se Salm rozhodl vyplatit příbuzným své ženy a učinit z něj také sídlo svých panství.³ Stal se tak zakladatelem nové větve, které se nazývala Salm – Reifferscheidt – Raitz. Dominium Rájec (německy Raitz) a Jevíčko, které Antonína Karla Josefa Salma zařadilo mezi

moravskou šlechtu, jej přišlo na 360 000 zlatých vídeňské měny. Vzhledem k tomu, že součástí Rájeckého panství již byla vysoká pec a ve druhé polovině 18. století bylo železářství na vzestupu, mladý Salm začal uvažovat o rozšíření svého podnikání v daném regionu i v této oblasti.

Jeho pohled směřoval do sousedního Blanska, kde mělo zpracovávání kovu z železné rudy velkou tradici. Blansko bylo původně centrem lén olomouckých biskupů, což mělo také za následek tragickou skutečnost, že bylo

vypleněno husitskými vojsky. To pochopitelně značně poškodilo jeho vývoj. Majitelů se pak na panství vystřídal mnoho. Za zmínku stojí rod Gellhornů⁴, který tu již koncem 17. století chtěl ze sousedního Slezska aplikovat zkušenosti s těžbou a zpracováním železné rudy. Po počátečních úspěších přišly nezdary a zadlužený Arnošt Julius z Gellhorn blanenské panství roku 1766 prodal Antonínu Karlu Josefu Salmovi za 100 694 zlatých vídeňské měny a to včetně železářských subjektů. Majetek Salmů na Moravě tak v tuto dobu činil již 13 500 ha půdy, čímž Salmové patřili mezi nejmovitější rody v zemi. Základní kámen pro železářský gigant tak byl položen. Pro vývoj v Blansku to byl zřejmě stěžejní okamžik, protože Salmové nechtěli jen udržovat chod stávajících pecí, ale postupně začali s inovací výroby. O tom budu pokračovat příště.

*Bc. Jaroslav Svozil
MNO Sever*

---

² Roggendorfové byli původem štýrský rod, který se prostřednictvím sňatku Johanna Ehrenreicha s Johankou z Drnovic počátkem 17. století stal dědicem tohoto moravského rodu a získal tak nemalá panství v naší zemi

³ chátrající renesanční zámek z konce 16. století přestavěl velkolepě v rokokově klasicistním stylu

⁴ šlechtický rod ze slezské Ratiboře, který se na Moravě etabloval roku 1694 zakoupením blanenského panství

ZAJÍMAVOSTI

Moravský letecký klastr

Moravský letecký klastr byl založen v roce 2010 a je sdružením leteckých podniků a vzdělávacích institucí propojených společným zájmem rozvíjet konkurenční letecký průmysl. Klastr působí v regionu jihovýchodní Moravy a centrum jeho činnosti je soustředěno do Kunovic, kde působí tři jeho významní členové, společnosti **Aircraft Industries** (dříve LET Kunovice), **Evektor** a **5M**.

Klastr tvoří 23 průmyslových společností, středních odborných škol a technických univerzit. V zúčastněných společnostech pracuje přes 2000 zaměstnanců a souhrnný obrat za rok 2012 překročil 2,5 mld. korun.

Mezi strategické pilíře Moravského leteckého klastru patří inovace, marketing, financování a v neposlední řadě vzdělávání. Letecký průmysl patří ke špičkovým technickým oborům vyžadujícím vysoce kvalifikované pracovníky. Letecká továrna rozhodně není jen tak nějaká fabrika, kde se uplatní každý kdo má dvě ruce. Téměř zde platí – co zaměstnanec to odborník, ať se již jedná o konstruktéry, výpočtáře, letecké mechaniky, letecké klempíře, nýtaře, zámečníky, soustružníky, frézaře a další profese.

Bližší informace o Moravském leteckém klastru najdete na www.aero-cluster.cz

O některých členech Moravského leteckého klastru přineseme bližší informace v dalších číslech Moravské obce.

Pavel Rakšányi
MNO Slovácko-Valašsko

TROCHA POEZIE

Král Ječmínek

Blaničtí rytíři chrání český lid a českou zem.
A Morava, ač vybledlá to vzpomínka
má ochránce svého lidu i své země –
krále Ječmínka, co v ječmeni byl zrozen.
Zámek v Chropyni je malou svatyní
tohoto krále,
co viděl lesk i bídu, moravského lidu
a ve zlatém obilí, matku svou, co by bohyni.
Proč láteřit a držet ruce v pěsti,
vždyť vrátit se má, dle dávné zvěsti,
obilnými lány,
až Moravané nebudou ve své zemi pány.
A tak se ptám: Půjde pak vše snadněji?
Nevím, jen neztrácej víru a naději
a živit dál ten plamínek co
zanechal, náš moravský král – Ječmínek.
Prý vrátit se má, se stříbrnou hvězdou,
na hrudi, zabarvenou do běla.
Pak Morava a Moravané vstanou,
jak bájný Fenix z popela.
A proto: Braňme si Moravu, ať je nás víc,
bez lásky k vlasti, sám král – neudělá nic.

Josef Cicálek
MNO Brněnsko